

Klimaparadokser i sommerhusområderne

Helårsbeboelse og øget brug af sommerhuse giver øget klimabelastning og energiforbrug. Men krav, investeringer og incitamenter matcher ikke udfordringen.

Af professor Anne-Mette Hjalager, Syddansk Universitet og projektleder, cand.techn.soc. Michael Nørgaard, Dansk Byplanlaboratorium

Klimaet buldrer ind på den politiske agenda, og de samfundsmæssige investeringer handler i høj grad om at finde bæredygtige løsninger, hvor især omstillingen til vedvarende energi indgår på positivsiden i regnskabet. Men samtidig går de 240.000 sommerhuse under radaren. Her vejer hensynene til turisme, økonomi og bekvemmelighed fortsat tilsyneladende tungest i love, regler og planlægning. Men der kunne være lavthængende klimafrugter at høste i sommerlandet.

Helårsbosætning

Planlovsændringen i 2017 udvidede pensionisterne muligheder for at bo helårs i sommerhuset. Det kan give livskvalitet i de sidste livsafsnit, men der er modsigelser på klimasiden.

Fra 2010 til 2018 har der været en jævn stigning i omfanget af helårsanvendelse af sommerhusene. I 2010 var 7,8 % af sommerhusene helårsbeboede, i 2018 9,1 %. Det er en stigning, men hvis man havde en tro på, at helårsbeboelsen ville stige dramatisk, så er dette boom ikke indtruffet endnu.

Der er dog nogle for kommunernes planlægning særdeles tankevækkende geografiske forskelle i helårsanvendelsen af sommerhusene. Tabel 1 viser, at det primært finder sted i de større byers oplande, hvor ganske store andele af bygningsmassen anvendes helårs. Sommerhusene er således at opfatte som en boligreserve på et presset boligmarked. Yderkommunerne har derimod slet ikke kunnet løfte folketal og tilflytning ved at få sommer-

husene i spil. Udviklingen fra 2010 til 2018 synes at indikere, at interessen for at bosætte sig helårs stiger procentvis hurtigere i Region Midt, Nord og Syd end i hovedstadsområdet og på Sjælland, men at det i yderkommunerne sker fra et lavt niveau, jf. tabel 1.

Energiforsyning

Der stilles ingen krav til den bygningsmæssige kvalitet, herunder energiforsyning, sanitære forhold og kloakering, i de sommerhuse, hvor ejerne får lov til at bo helårs. Husene må ikke være på kondemneringsstadiet, men ellers er der frit slag. Kun nye sommerhuse skal opfylde bygge-lovgivningens krav. Realiteten er, at en stor del af husene er opført i 1960'erne og 1970'erne uden tanke på energiforbrug, fordi husene

stort set udelukkende var til sommeranvendelse.

Opvarmningsmetoden er en indikator på klimabelastningen. Man kan med tal fra BBR sammenligne opvarmningsformerne i de helårsbeboede versus de ikke-helårsbeboede huse. Forskellene er ret små. Langt hovedparten af husene opvarmes primært med elektricitet (henholdsvis 72 og 74 % af helårsbeboede og ikke-helårsbeboede sommerhuse). Den største forskel ses med varmepumper, som 12 % af de helårsbeboede huse har installeret mod 4 % af de ikke-helårsbeboede. Der er således ikke tydeligt sket et større ryk mod mere bæredygtige opvarmningsformer, når husene tages i brug helårs. El-opvarmning er med udbygningen af vindenergi ikke helt så "syndigt", som det har været. Men tallene kunne tyde på, at der er energibesparelsesmuligheder her.

” El-opvarmning er med udbygningen af vindenergi ikke helt så ”syndigt”, som det har været. Men tallene kunne tyde på, at der er energibesparelsesmuligheder her.

Energimærkning

Boligkøbere og ejendomsmæglere har en betydelig fokus på energimærkningen, og om mærket viser A eller G spiller faktisk ifølge evalueringer en rolle for både omsætnings-hastighed og pris. Mærket virker som en tilskyndelse til at investere i energiforbedringer. Helt paradoksalt er det derfor, at energimærkningskravet i 2017 er taget ud af ordningen for sommerhusenes vedkommende.

Energistyrelsen en begrundet det – i situationen nogen grad selvmodsigende og uharmoniseret med de politiske strømninger om højere anvendelse til helårsbrug og turisme – med, at husene har en dårlig isolering og mest bruges om sommeren.

Man har villet lette sommerhusejernes udgift til at få udarbejdet energimærkning, som tilsyneladende opfattes som dyr og bureaukratisk.

Men for sommerhusejeres vedkommende er incitamentet til energirenoveringer svækket.

Kloakering

I den gode sommer i 2018 har slam-sugerne været på overarbejde i de danske sommerhusområder. Der er rejst en opmærksomhed omkring de særdeles utidssvarende spildevandsforhold, og hvad der foregår under jordens overflade i form af nedsivning til grundvandet og forurening af badevandet med colibakterier. Der findes ingen samlet kortlægning af kloakeringssituationen i sommerhusområderne. Men flere kommuners spildevandsplaner indikerer, at det vil være op til 40 år, inden at sommerhusområderne er kloakeret og septiktankene dermed er udfasede. Af spildevandet i Danmark ender totalt 95 % hensigtsmæssigt i kloakken, men det er de 5 % blandt andet fra sommerhusene, som stryger udenom.

Øget brug af sommerhusene af helårsbeboere og turister giver uvægerligt mere spildevand. Komfort i form af vaskemaskiner, spa og pools giver ligeledes ekstra belastning. Kommuner og forsyningsselskaber sidder i en lovgivningsmæssig handlingslammelse. Vandsektorloven giver muligheder for at opkræve et tilslutningsbidrag ved kloakering hos grundejerne.

Men beløbet er ikke nødvendigvis tilstrækkeligt til at dække udgifterne i forbindelse med en gennemgribende og hurtig kloakering. Det er vigtigt, at kommuner og forsyningsselskaber har incitamenter og rammebetingelser, der kan fremskynde kloakering.

Klima – også en dagsorden for turisterne

Sommerhusejerne vil gerne være med på klimadagsordenen. Men man kan næppe fortænke dem kun at rykke, hvis det giver mening. 7,5 % af fradragene i boligjobordningen gik til arbejder i sommerhusene, noget af det til grønne investeringer. Boligjobordningens miljøprioritering er dog udvandet, og også det er med til at forsinke processen hen mod mere klimavenlige sommerhusområder.

Er turisterne interesserede? Når man er på ferie, handler det måske også om at være på afstand af miljø-

skyldfølelsen for en stund. Men faktisk er der på verdensplan en stigende interesse blandt toneangivende turistsegmenter for – om ikke andet – at sætte sig ind i og søge viden om destinationernes klimaaktiviteter og konsekvenserne af egen adfærd. Turisterne i Danmark er på Herrens Mark, ligesom ejerne af sommerhusene er det. Der findes ingen bare tilnærmelsesvist god gennemsigtighed i sommerhusområdernes og sommerhusturisterne positive eller negative klimabidrag.

Flest i Hillerød, færrest i Tønder

Flest og færrest helårsbeboede sommerhuse (kun kommuner med mindst 300 sommerhuse), 2018

Procent af antal sommerhuse med CPR-tilmeldte beboere

Flest

Hillerød	46,1
Stevns	37,7
Egedal	34,1
Køge	33,0
Roskilde	30,3
Lejre	30,3
Frederikssund	20,2
Gribskov	17,9
Holbæk	17,6
Aarhus	16,8
Helsingør	16,3
Halsnæs	15,4
Esbjerg	14,7
Silkeborg	14,7
Aalborg	15,3

Færrest

Ærø	3,8
Læsø	3,8
Langeland	3,1
Varde	2,8
Lemvig	2,7
Thisted	2,6
Ringkøbing-Skjern	2,2
Fanø	1,7
Tønder	1,5

Kilde: Danmarks Statistik